

K-82/02 - 47
ŽUPANIJSKI SUD
OSIJEK
DNG.U - 12 - 2002

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO U OSIJEKU
BROJ: K-DO-83/2002

Osijek, 20. prosinca 2002.

ŽK/AL

ŽUPANIJSKOM SUDU U

OSIJEKU

Na osnovi članka 42. stavka 2. točke 4. u vezi s čl. 203. stavkom 2. ZKP
podizem

OPTUŽNICU

protiv

ZDRAVKA JOVANOVIĆA, JMBG 1403954300528, sina Dušana i Spase r. Petrović, iz Kneževa, Ciglana 2, rođ. 14. ožujka 1954. godine u Duboševici, Srbina, drž. RH, tokara, nezaposlenog, neoženjenog, oca jednog djeteta, sa završenom srednjom školom, bez imovine, vojsku služio 1970. g. u Herceg Novom, vodi se u VE Belom Manastiru, osuđivanog, u p r i t v o r u Zatvora u Osijeku od 13. studenog 2002.godine u 12,20 sati,

da je

krajem 1991. i početkom 1992. godine, u baranjskim selima Kneževu i Duboševici, kao sudionik oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva protiv ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske, nakon što su tzv. JNA i lokalne pobunjeničke

snage protjerale iz Baranje legalna tijela državne vlasti, okupirali Baranju te u većim mjestima osnovali tzv. Štabove teritorijalne obrane kao nova tijela mjesne vlasti, pridružio se takvom štabu osnovanom u Kneževu, te sudjelovao u aktivnostima toga štaba kojima je civilno nesrpsko stanovništvo Kneževa, Duboševice i Topolja izvrgnuto fizičkom i psihočkom zlostavljanuu, nezaklonitim uhićenjima, zatvaranju, ispitivanju i mučenju, postupajući tako protivno odredbama članka 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata te protivno odredbama članka 4. stavaka 1. i 2. točke a), članka 5. stavka 3. i članka 13. Dopunskog protokola ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), pa je tako:

① - dana 27. studenog 1991. godine, nakon što je od drugih pripadnika tzv. Štaba teritorijalne obrane Kneževo između 8,00 i 9,00 sati nezakonito lišen slobode Ivo Svalina i prethodno zlostavljan tako da je nasuho brijan vojničkim nožem te doveden k njemu u jednu od prostorija štaba, zajedno s više drugih pripadnika štaba svezao Ivanu Svalinu, ispitivao ga u cilju da prizna da ima oružje, da je član stranke HDZ i da oda ostale članove te stranke i Hrvate koji su ostali u Duboševici, zajedno s drugim prisutnima tukao ga tako da mu je zadavao udarce nogama obuvenim u vojničke cipele i puškom po tijelu i glavi, pri čemu je Ivo Svalina padao sa stolice na pod, gdje su ga nastavljati tući, pa bi ga prisutni opet dizali i tukli, uslijed kojeg je mučenja Ivo Svalina dobio malu i veliku nuždu, dopustio uz navedeno da mu dvjica prisutnih pripadnika štaba svežu povodac oko vrata i vuku svaki na svoju stranu, a sam mu još upaljačem i cigaretom palio kožu na donjem dijelu vrata prema leđima,

② - oko 10,00 sati prekinuo opisano mučenje Ive Svaline te zajedno s više drugih pripadnika štaba otišao do kuće Tadije Jakšića i nezakonito ga lišili slobode te doveli u štab, gdje je on nastavio ispitivati Ivu Svalinu i Tadiju Jakšića tražeći da priznaju da je Tadija Jakšić ustaša, pri čemu je neprestano tukao Ivu Svalinu vrhom puške na kojem se nalazio tromblonski nastavak u prsa, leđa i glavu, od čega je Svalina padao sa stolice, prisutni su ga dizali, a on ga opet tukao, što je sve trajalo do oko 15,30 sati, kada su Ivu Svalinu i Ivu Jakšića odvezli autom u zatvor u B. Manastir, a tijekom naprijed opisanog mučenja u jednom je trenutku prijeteći Svalini da će ga zaklati velikim nožem rezao njegova oba uha,

③ - početkom 1992. godine, nakon što je iz zatvora tzv. Sekretarijata unutrašnje poslova Baranje u B. Manastiru puštem Tadija Jakšić, došao u njegovu kuću u Duboševici te uperivši pištolj u njega, a pred njegovom suprugom i sinom, prijetio mu da će ga opet uhititi i odvesti u navedeni zatvor,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba nečovječno postupao prema civilnom stanovništvu, nanosio mu ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja, primjenjivao mjere zastrašivanja i protuzakonita zatvaranja,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo po čl. 120. OKZ RH.

STOGA PREDLAŽEM:

- 1) da se pred vijećem Županijskog suda u Osijeku održi glavna rasprava,
- 2) da se na raspravu pozove i kao okrivljenik ispita Zdravko Jovanović (58),
- 3) da se na raspravu pozovu i kao svjedoci ispituju Ivo Svalina (88), Tadija Jakšić (91), Davor Biro (94), Petar Katalinić (95), Ivo Koren (97), Vinko Kovačev (99) i Matija Kolar iz Belog Manastira, Bana Jelačića 82,
- 4) da se na raspravi izvrši uvid u zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija okrivljenika (8-9), izvješće o uhićenju i privođenju (10-12), medicinsku dokumentaciju za oštećenika Ivu Svalinu (18-20), medicinsku dokumentaciju za Matiju Kolara (27), medicinsku dokumentaciju za Petra Katalinića (34-39), rješenje o određivanju zadržavanja za okrivljenika (45-46), rješenje o određivanju pritvora za okrivljenika (64-66), izvadak iz prekršajne evidencije za okrivljenika (76), potvrdu o imovnom stanju za okrivljenika (79) i izvadak iz kaznene evidencije za okrivljenika (86),
- 5) da se na raspravu pozove i kao vještak ispita dr. Boris Dumenčić (103-104),
- 6) da se protiv okrivljenika Zdravka Jovanovića temeljem čl. 104. stavka 3. ZKP odredi p r i t v o r s osnove predviđene u članku 102. stavku 1. točki 4. ZKP.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv Zdravka Jovanovića provedena je istraga zbog osnovane sumnje da je zajedno s više drugih osoba, pripadnika tzv. Teritorijalne obrane u okupiranoj Baranji, tijekom 1991. i 1992. godine, nečovječno postupao prema civilima hrvatske narodnosti i time počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. stavak 1. OKZ RH.

Pred istražnim sucem okrivljenik nije želio iznositi svoju obranu i branio se šutnjom.

Ispitan u istrazi svjedok i oštećenik **Ivo Svalina** izjavio je da je cijelo vrijeme rata ostao u svom selu Duboševici. Otkaz s posla dobio je odmah 1991. godine zbog toga što je bio član HDZ tj. kao politički nepodoban. Krio se po selu sve do mjeseca studenog te godine kada se ipak na pozive, a budući da je otkriveno gdje se krije, javio u tzv. Štab teritorijalne obrane u Kneževu, gdje ga je dočekaio Ilija Stojanović. Odveo ga je na kat u jednu prostoriju i tu najprije na suho brijao nožem. Potom ga je odveo u drugu prostoriju gdje su ga svezali i ispitivali o njegovoj djelatnosti u HDZ. Bilo je tu više osoba, a među njima i okr. Zdravko Jovanović. Tako svezanog počeli su ga tući, a najviše Zdravko Jovanović. On ga je tukao nogama obuvenima u vojničke cipele, puškom, palio ga je po donjem dijelu vrata prema leđima plamenom upaljača i cigaretom te mu zarezao lijevo uho vojničkim nožem. Dok su ga tako tukli i Jovanović i ostali prisutni, padao je sa stolice, tukli su ga i dok je ležao na podu, pa su ga opet dizali i ponovno tukli te je on od tih batina dobio i malu i veliku nuždu. Dvojica su mu svezali povodac (svjedok kaže jedek) oko vrata te jedan vukao na jednu stranu, a drugi na drugu. Ponovno su ga tukli i ispitivali o tome tko je od Hrvata ostao u Duboševici i gdje im je oružje, pa se on u tom zlostavljanju koje je trajalo od oko 8,00 ili 9,00 sati izjutra do 15,30 sati i gubio tj. ostajao bez svijesti. Potom su ga strpali u neki auto i odvezli u zatvor u zgradi milicije u Belom Manastiru. Pri dolasku u miliciju ponovno je tučen, a tog dana su ga odveli i liječniku da mu sanira ozljede na glavi. U zatvoru je proveo dva mjeseca uz stalna zlostavljanja. Kada mu je okr. Zdravko Jovanović rezaio uho, bio je već izgubljen i sav krvav i ne zna jeli mu rezaio i drugo uho.

Svjedok **Tadija Jakšić** izjavio je u istrazi da je ostao u Duboševici do 29. studenog 1992. godine. Kada je uspostavljena nova vlast, u nekoliko navrata su mu pretraživali kuću u potrazi za oružjem, iako on oružje nije imao. Dana 27. studenog 1991. godine oko 10,00 sati uhićen je u svojoj kući od četvorice pripadnika tzv. Teritorijalne obrane, među kojima je bio i Zdravko Jovanović. Odvezli su ga autom u zgradu nekadašnjeg rodilišta u Kneževu. Tamo je u jednoj prostoriji vidio Ivana Svalinu, bio je svezan, sav krvav i otečen, a oko njega omotana hrvatska zastava. Nakon toga Jovanović je vodio jedno ispitivanje u kojem je neprestano pitao Svalinu je li Jakšić ustaša, dobijao od njega potvrđan odgovor, zatim se obraćao Jakšiću koji je taj navod Svaline negirao, potom opet Svalini i tako redom, te pri tome tukao Svalinu puškom na kojoj se nalazio tromblonski nastavak u prsa, leđa i glavu. Svalina je padao, dizali su ga, Jovanović ga je tukao, on je opet padao, bio je i u nesvijesti, a Jakšić je sve to morao gledati. U jednom trenutku, prijeteći da će ga klati, Jovanoviću se u ruci našao nož i počeo je rezati Svalini uši, jedno pa drugo. Budući da su njega nakon toga izveli u hodnik, ne zna što su dalje radili Svalini, ali je čuo njegove jauke. U jednoj drugoj prostoriji ispitivali su i njega tvrdeći da je ubijao Srbe satarom, nožem i tučkom za meso i to je tako trajalo do oko 15,30 sati kada su i njega i Svalinu odveli u zatvor u B. Manastir. Tu u miliciji opet su ih tukli, a kako je Svalina jako krvario, odvezli su ga liječniku. Kad se nakon dugog boravka u zatvoru vratio kući, jednog je dana okr. Jovanović došao u njegovu kuću i pred njegovim sinom i suprugom prijetio mu pištoljem da će ga opet odvesti u zatvor.

U istrazi su ispitani i svjedoci **Davor Biro, Petar Katalinić, Ivo Koren i Vinko Kovačev** koji su svjedočili o prilikama u kojima je civilno stanovništvo Kneževa,

Duboševice i Topolja živjelo tijekom okupacije, o zlostavljanju, nezakonitim uhićenjima, premlaćivanju, tjeranju na prinudne radove i drugim oblicima malteretiranja koje su članovi tzv. Štaba teritorijalne obrane Kneževo provodili nad nesrpskim stanovništvom, pri čemu su i neki od tih svjedoka zadobili tjelesne ozljede, a velik dio tog stanovništva na ovakav način prognan iz navedenih mjesta.

Sudski vještak dr. Boris Dumenčić pregledao je medicinsku dokumentaciju oštećenika Ive Svaline, koja mu je izdana 27. studenog 1991. godine od mjesne zdravstvene ustanove u B. Manastiru. Radi se zapravo o uputnici za specijalistički pregled kirurgu u B. Manastiru, a na uputnici su navedene sljedeće dijagnoze: udarac u području prsne kosti, udarac u desnu stranu slabinske regije, rane razderotine iznad oba uha, udarac i krvni podljevi u području lijeve strane lica u regiji zgloba donje čeljusti i sljepoočne kosti. Na poledini uputnice specijalist kirurg je naveo da je oštećenik dobio antitetaničku zaštitu i da je obavljena toaleta rane iznad uha te je upućen na RTG - snimanje i u laboratorij, ali o nalazima se ništa ne navodi. No, jasno je zašto nalaza nema, jer je svjedok i oštećenik Ivo Svalina naveo da mu i nije omogućeno otići na ove pretrage u bolnicu u Sombor, što je također bio oblik zlostavljanja civilnog nesrpskog stanovništva, jer mu je na ovakav način onemogućavana zdravstvena zaštita. Premda vještak nadalje analizira što bi mogle značiti dijagnoze navedene na uputnici, pri čemu bi samo rana razderotina iznad uha te krvni podljevi na lijevoj strani lica imali obilježja ozljeda i to lakih, očito je da te dijagnoze s obzirom na nedostatak specijalističkih nalaza nisu vjerodostojne, osobito uzevši u obzir vrlo detaljne i suglasne opise ozljeda koje je oštećenik pretrpio te načine i sredstva kojima su ozljede nanošene, a o čemu su svjedočili i Ivo Svalina i Tadija Jakšić. Naime, nemoguće je da ovakvo višesatno zvjersko mučenje kako su ga opisali svjedoci, osobito višekratni snažni udarci vojničkim cipelama i puškom, od čega je oštećenik i padao sa stolice te bio sav krvav i natečen, a naročito rezanje ušiju ne bi ostavili teže posljedice, pa je stoga očito da su dijagnoze upisane u uputnici od strane tamošnjih zdravstvenih vlasti na okupiranom području, a imajući u vidu i onemogućavanje specijalističkih pregleda i vraćanje oštećenika u takvom zdravstvenom stanju u zatvor, zapravo služile skrivanju istine što se doista dogodilo i samom oštećeniku, a time zapravo služilo onemogućavanju da se utvrdi što se događalo Hrvatima u baranjskim mučilištima.

Kada držimo da u tom kontekstu vjeru treba pokloniti oštećeniku Ivi Svalini te svjedoku Tadiji Jakšiću, onda polazimo ne samo od njihovih vrlo opširnih, detaljnih i suglasnih opisa mučenja, nego i od činjenice koje je istakao Tadija Jakšić da njih dvojica nisu u dobrim odnosima, da ne razgovaraju, pa je tim više iskaz Tadije Jakšića vjerodostojniji, jer bi zbog loših odnosa bilo logično da svojim svjedočenjem odmaže Ivi Svalini. Također u tom kontekstu treba cijeliti i iskaze ostalih u istrazi ispitanih svjedoka koji su svjedočili da su i sami od pripadnika tzv. Štaba teritorijalne obrane Kneževo zadobijali tjelesne ozljede u zlostavljanima koji su ovi nad njima provodili, što doprinosi također vjerodostojnosti iskaza Ive Svaline i Tadije Jakšića, jer govori o uobičajenoj praksi članova navedenog štaba u odnosu prema nesrpskom civilnom stanovništvu.

Stoga smatram da je tijekom istrage utvrđeno da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je optužen te je stoga ova optužnica na zakonu osnovana.

Prijedlog o određivanju pritvora osniva se na činjenici da se radi o počinjenju kaznenog djela za koja je propisana kazna zatvora iznad 12 godina, a okolnosti počinjenog djela daju tom djelu posebnu težinu s obzirom na motive počinitelja (bezrazložno mučenje je očito motivirano velikosrpskom nacionalističkom mržnjom prema Hrvatima i političkim neistomišljenicima - ovdje pripadnicima stranke HDZ), s obzirom na upornost u postupanju počinitelja (višekratno i višesatno sustavno zlostavljanje i ponižavanje žrtve) te s obzirom na osobitu okrutnost prema žrtvi (uz teško prelaćivanje još i rezanje ušiju).

Prilog: spis Kio-352/02

ZAMJENIK ŽUPANIJSKOG DRŽAVNOG ODVJETNIKA

Me. 7. **Željko Krpan**
